

Dan Brown: A Da Vinci-kód

A keresztényesség hitelesége

"A Da Vinci Code" 2006 májusától került a mozikba Tom Hanks főszereplésével. A történet alapjául szolgáló könyv a bestseller listákon van évek óta.

A történet sok kérdést vet fel a keresztényességgel kapcsolatban, ezért fontos, hogy tájékozottak legyünk a témában. A következő írás 5 részben foglalja össze a könyv eredetét, mondanivalóját és röviden megválaszolja a legfontosabb kérdéseit.

1. A Da Vinci kód botrányos állításai és hatása
2. A történet eredete
3. A hamis iratok, amelyekre a regény épül
4. A könyv 4 legfőbb hazugsága
5. Függelek: Gnosztikus világkép és evangéliumok

1. A Da Vinci kód botrányos állításai és hatása

Bar ez a regény egy fikatív történet, krimi és nem történelem könyv, a hatása mégis sokakban komolykétségeket ébresztett a keresztény hitetel kapcsolatban. A Da Vinci kód egy kulturális jelenségge notte ki magát.

Fellebbent "titkokat" arról, hogy Jézus meghazasodott Maria Magdolnával, és gyermekük is született és egy titkos társaság Leonardo Da Vinci-val az elen megvédte ezt az információt evszázadokon át, nehogy a Katolikus egyház hierarhiaja megbomoljon.

A könyv megkerdojelezi a Biblia hiteleséget is, Krisztus istenséget és a korai egyház rendszeret. Ahogy egy könyvkritika írja róla, "a Da Vinci Code egy játékos, eretnek elkepezés, amely szerint az egész zsidó-keresztény kultúra egy nagyulolotre épülő hazugság." Vagy ahogy a novella magát értékel: "Gyakorlatilag minden, amit apaink Krisztusról tanítottak, hazugság." 235-dik oldal (az angol verzióban).

Dan Brown Da Vinci-kód című regénye egy korábbi könyv témájának újrafeldolgozása. Az író egy eredetileg 1982-ben megjelent könyvről, Michael Baigent, Richard Leigh és Henry Lincoln *The Holy Blood and the Holy Grail* című népszerű tudományos művéről kóppintotta elméletét, mely szerint Jézus és Mária Magdolna házastársak voltak, született gyerekük is, sőt mai napig élnek leszármazottaik, csak az egyház mindezt titkolja. A templomos lovagok örökségével rendelkező Sion-rend névű titkos szervezetnek az elképzelés szerint birtokában vannak a történet igazságát bizonyító dokumentumok, és ok orzik Jézus leszármazottait is.

2. A történet eredete

A magyarul *Az abbé titka: szent Grál, szent vér* címmel, 1994-ben megjelent könyv valóban oly sok pontban hasonlít a *Da Vinci-kód*hoz, hogy a véletlen egyezés kizárható. Lényegében ugyanazt az elméletet vezeti le, mint Brown sikerkönyve, vagyis hogy Jézus vérvonala a legendás Meroving-dinasztián belül maradt fent. A könyv persze nem nevezhető komoly tudományos munkának, hiányoznak a rendes hivatkozások, sok részletet csak egy szakértőre vagy egy dokumentumra utalva közölnek. A plágium (otletlopás) talán erős szó, hiszen egy regényíró nyugodtan támaszkodhat egy történeti munkára, vagy arra, amit ő annak tart (bár említeni talán illene), nagyobb gond, hogy az eredeti könyv elméletének sarokpontjai, az állítólag ma is létező Sion-rend és az állítólag 1975-ben megtalált dokumentumok, a *Dossiers Secrets*, melyek a rend számos vezetőjét, így Newtont, Boticellit, Victor Hugót vagy magát *Da Vincit* is megnevezik, egy francia szélsőjobboldali szervezet hatvanas évekbeli kreációi.

Az *abbé titka* két szerzője tavaly ősszel be is perelte a Brown könyvét kiadó Random House-t. (A pert azonban nemrégiben elvesztették.) Leigh akkor a *Daily Telegraph*nak elmondta: a problémájuk nem az, hogy az író egyes elképzeléseket felhasznált a regényében, hanem hogy áttemelte a "teljes kirakóst", és egy fikciós thrillerre "akasztotta". A maga idejében különben *Az abbé titka* is sikerkönyv volt: kétfélmillió példány fogyott belőle. Michael Baigent és Richard Leigh műve egyébként a *Mi az igazság a Holt-tengeri tekercesek körül?* című ismert könyv is. Ez a könyv is a keresztyénység leleplezésére készült, de egy egyszerű karbonvizsgálat megbuktatta az elméletet. A könyv szerint az egyik tekeres új fénybe helyezi Jézus tanításait és a tanítványokkal való kapcsolatot. A tekeres vizsgálata azonban egyértelműen azt mutatta, hogy az jóval Jézus születése előtt készült, úgyhogy nem szólhat róla és a tanítványairól...

A *Da Vinci-kód*ban egy helyen említi meg az *Abbé titkát* az író, amikor a Grál-kutató Sir Leigh Teabing leemel egy példányt a könyvespolcáról, és közli, hogy a szerzők túl sok engedelményt tettek a hitnek, de az alapfeltevésük helyes. (Meg kell jegyezni, hogy Clive Prince és Margaret Starbird könyve is ott van Teabing polcán, az ő könyveikből is bőven merített Brown.) Leigh Teabing neve Leigh és Baigent neveinek anagrammája, mutattak rá a szerzők, a figurát magát pedig szerintük a harmadik szerző mintázta az író. Leigh Teabing mankóval jár a regényben, Henry Lincoln - aki egészségi állapota miatt nem vesz részt a pereskedésben - pedig sántít. "Hogy a hipotézisünk helyes vagy helytelen, az irreleváns. Az viszont tény, hogy ez a mi munkánk, amit évek alatt állítottunk össze" - mondta Leigh.

A *Da Vinci-kód*ban leírt elméletet komolyan vevő milliók szempontjából azonban nem irreleváns a kérdés, hogy helyes-e a hipotézis. Bár Dan Brownnak a könyv elején olvasható állítása, miszerint a könyvben szereplő összes tény megfelel a valóságnak, persze akár a fikció része is lehet, mégis sokan készpénznek veszik azt. Ezrével zarándokolnak a turisták a Louvre-ba, a milánói Santa Maria delle Grazie-kolostorba vagy a párizsi Saint Sulpice-templomba, hogy megnézzék a regényben említett helyszíneket és rejtett szimbólumok után kutassanak.

3. A hamis iratok, amikre a regény épül

A Da-Vinci-kódban is foszerepet játszó Sion-rendet azonban egy hatalmas átverés, jobb esetben tévedés szülte. A Sion (Zion)-rend ugyan állítólag valóban létezett a középkorban, de ha így is volt, a 17. század elején belovadt a jezsuita rendbe. A nevet azonban 1956-ban felélesztette a Pierre Plantard vezette francia szélsőjobboldali szervezet, az Alpha Galates. Plantard antiszemitizmusa mellett azzal volt leginkább elfoglalva, hogy bebizonyítsa: o II. Dagobert leszármazottja, így a Meroving-dinasztia ma is élő tagjaként jogot formálhat a francia trónra. Plantard hamis történeket terjesztett Rennes-le-Château papjáról, Bérenger Saunière-rol (o az "abbé", nem véletlenül hívják a regényben a Louvre kurátorát Jacques Saunière-nek), sot pergameneket és sírköveket is hamisított.

Az abbé titkában és az arra épülő A Da Vinci-kódban is alapveto dokumentumként kezelt, a Sion-rend titkait feltáró Dossiers Secrets szintén ennek az erofeszítésnek a terméke, azaz egyszeru hamisítvány, amit a hatvanas években a muszaki rajzolóként dolgozó Pierre Plantard csempészett be a párizsi Nemzeti Levéltárba, írta a Le Temps. Jean-Luc Chaumeil francia újságíró a nyolcvanas években fedezte fel a trükköt, számos könyvet szentelt a témának, és segített egy BBC2-dokumentumfilm elkészítésében, ami az egész történetet leleplezte. Baigent, Leigh és Lincoln Jézus-vérvonal-elméletének, Plantardnak és a Sion-rendnek a kapcsolatba hozása már főleg Baigent számlájára írható, így lett legvégül Dan Brownnál - aki valószínűleg maga is áldozata az átverésnek - a hosno, Sophie Neveu Jézus és Plantard leszármazottja (és a Saint-Clair családé is egyúttal, annak ellenére, hogy ezt a nevet maga Pierre Plantard vette föl 1975-ben).

Kis hozzatoldással eddig az Index.hu cikket ideztem:
<http://index.hu/kultur/klassz/davinc050512/>

4. A konyv 4 legfobb hazugsaga

Ennek ellenere a mozi egy nagy lehetoseget biztosít számunkra, hogy megosszuk masokkal Krisztus hitelesseget es a keresztenyseg oromhíret.

Annak ellenere, hogy gyakorlatilag mindenki tisztában van vele, hogy a konyv hamisított iratokra épül, sok kerdest felvet a keresztenyességgel es Jezussal kapcsolatban. Ezekeben a kerdesekben tisztan kell latnunk, illetve meg kell tudjuk valaszolni oket, ha kerdeznek minket.

4 nagyobb hazugsagot tartalmaz az osszeseskuves elmeleten alapulo tortenet:

1. szamu hazugsag: Krisztus isteni volta 4-dik szazadi kitalacio

Brown azt allítja konyveben, hogy Krisztus istensegenek hitet Constantine alkotta meg a Niceai zsinaton 325-ben azzal a cellal, hogy egyesítse a vallasilag szethuzo birodalmat. Azt is allítja tovabba, hogy a korai keresztenyseg Jezust, mint halando profetat tisztelte es nem hitt istensegeben. A konyv Teabing nevu karaktere ezt mondja: "Addig a pillanatig (Niceai zsinat) a tortenelemben Jezusra ugy tekintettek kovetoi, mint egy halando profetara ... egy nagy es hatalmas emberre, egy emberre es nem tobbre. Egy halandora."

Ez talan a legnevetesegebb es legegyszerubben cafolható allitas a könyv sok sok abszurditasa kozul. Az Új testamentum mind a 27 könyve az első századra datálható es mindegyik utal Krisztus istenségere bizonyos formában. Az egyik legkorábbi Új szövetségi irat a Korintusiaknak írt level. Ebben már benne van a keresztyén hit minden alap gondolata:

"Elsősorban azt hagytam rátok, amit magam is kaptam: Krisztus meghalt bűneinkért, az Írások szerint, eltemették és harmadnap feltámadt, az Írások szerint. Megjelent Péternek, majd a tizenketvőnek. Később egyszerre több mint ötszáz testvérnek jelent meg, ezek közül a legtöbben még élnek, néhányan azonban már meghaltak. Azután Jakabnak jelent meg, majd az összes apostolnak. Utánuk pedig, mint egy elvetéltnek, megjelent nekem is." 1Kor 15:3-8

Továbbá jóval 325 előtől vannak keresztyén iratok, amelyek Krisztusról, mint Istenről szólnak: Justin Martyr 150-ben Jezusra, mint "Isten"-re utal. Ireneus 185-ben azt írja "Ur es Isten", Alexandriai Kelemen 200-ból pedig a "legteljesebb Istenség"-nek nevezi Jezust.

Az egy dolog, hogy Dan Brown visszautasítja Krisztus istenséget, de az már egy egészen más dolog, hogy azt állítja, a korai keresztyénység is így tett. Brown vagy nincs tisztában az Új szövetség keletkezésének idejével es körülményeivel, vagy szándékosan elferdíti a valóságot.

2. szamu hazugsag: A gnosztikus evangeliumok megbizható forrasok Jezusrol

Brown szerint sok más evangelium (mint például Fulop evangeliuma) azért lett kifogásolhatóan kirekesztve a Bibliából, mert ellentmondott Krisztus istenségének es emberként mutatta őt be. Sajnálatos módon, valószínűleg ennek az állításnak van a legkártehetőbb hatása.

A gnoszticizmus egy nagyon összetett mozgalom, sokféle kifejezési formában. Gyakorlatilag, ez egy pogány világkép keresztyén kifejezésekbe oltóztatva. A második századtól kezdve a gnosztikusok elkezdtek "evangeliumokat" írni, hogy valahogy közvetítsék saját világképüket. Ezek az úgynevezett "evangeliumok" hamisítványok, koholmányok voltak, amiket fontos Új szövetségi személyek nevében tettek köze. Ez egyik legismertebb talán "Tamas evangeliuma". Ezek a pogány ötletekkel tuzdelt iratok keresztyén kifejezéseket használva próbáltak terjeszteni nem-keresztyén elveiket. Brown nagyot teved, amikor az állítja, hogy a gnosztikus evangeliumok egy "emberibb" Jezust mutatnak be. Az igazság az, hogy a gnoszticizmus mind kezdeti, mint kifejlődött formájában azt feltételezi, hogy csak Jezus csak ember volt es nem hogy emberibb.

A keresztyénység is hiszi, hogy Krisztus ember volt. De Isten is egyben.

"Errol ismerjétek meg az Isten Lelkét: valamely lélek Jézust testben megjelent Krisztusnak vallja, az Istentől van; És valamely lélek nem vallja Jézust testben megjelent Krisztusnak, nincsen az Istentől: és az az antikrisztus lelke, a melyről hallottátok, hogy eljő; és most e világban van már." 1 János 4:2-3

Egyetlen gnosztikus evangelium sem került be a kanonba (Bibliába). Egyik sem kóthető közvetlenül az apostolokhoz. Egyiket sem olvasta egyetemesen az egyház. Egyik sem egyeztethető össze a hagyománnyal, amely az egyház normájaként volt elfogadva.

"Figyelmetekbe ajánlom, testvérek, az evangéliumot, amelyet hirdetem nektek. Elfogadtátok, és szilárdan kitartotok benne. Általa elnyeritek az üdvösséget, ha megtartjátok úgy, ahogy hirdetem nektek. Másként hiába lettetek volna hívóvé. Elsorban azt hagytam rátok, amit magam is kaptam: Krisztus meghalt bűneinkért, az Írások szerint, eltemették és harmadnap feltámadt, az Írások szerint. Megjelent Péternek, majd a tizenkettennek. Később egyszerre több mint ötszáz testvérnek jelent meg, ezek közül a legtöbben még élnek, néhányan azonban már meghaltak. Azután Jakabnak jelent meg, majd az összes apostolnak. Utánuk pedig, mint egy elvetéltnek, megjelent nekem is. Én ugyanis az utolsó vagyok az apostolok közt, s arra sem méltó, hogy apostolnak hívjanak, hiszen üldöztem az Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme nem maradt bennem hatástalan. Többet dolgoztam mindegyikükénél, igaz ugyan, hogy nem én, hanem az Isten kegyelme, amely velem van. Mindegy tehát, hogy én vagy ok: ugyanazt hirdetjük, s így lettetek hívóvé." 1Kor 15:1-11
A gnosztikus evangéliumokról sok-sok tanulmányt írtak már, azokban részletesebben utána lehet nézni hogyan is keletkeztek. Mindenesetre senkit ne zavarjanak meg meglehetősen zavaros gondolataik.

3. szamu hazugsag: Jezus hazas volt

A könyv állítása szerint Jézus feleséget vett Maria Magdolnától és ezt a gondolatot "Fülep evangéliuma" támogatja is. Valójában ez a gnosztikus evangélium is "csak" annyit állít futóláposan, hogy Jézus megcsókolta Maria Magdolnát. Ez az állítás azonban nemcsak a Fülep evangéliummal, hanem a Szentírás egészével, és a zsidó szokásokkal is teljesen ellenkezik. Egy ilyen aktus után nemcsak a farizeusok, de Jézus tanítványai is joggal tarthaták volna a Mestert törvénszegőnek és képmutatónak, hiszen épp Tole tudjuk, hogy "Én pedig azt mondom nektek, hogy aki bűnös vágyal asszonyra néz, szívében már házasságtörést követett el vele. Ezért ha jobb szemed megbotránkoztat, vágd ki és dobd el! Inkább egy tagod vesszen oda, mintsem az egész tested a kárhozatra jusson." Mt 5:28-29

Vegyünk szemügyre ezt az állítást még alaposabban. Először is, sem az Új szövetség, sem a korai egyház atyái, sem a gnosztikus evangéliumok, de még az ortodox zsidó iratok sem utalnak egyszer sem Jézus házasságára. Másrészt "Fülep evangéliuma" egy hamisítvány legalább egy évszázaddal későbből, mint a kanonikus evangéliumok. Vegyük, de nem utolsó sorban, Brown idézetét "Fülep evangéliumából" nem teljes. A könyv azt írja "megcsókolta őt gyakran a szája". Így gyakorlatilag Brown saját értelmezését adja a szöveghez, ugyanis az eredeti iratban nem szerepel az "a szája" rész. Ugyan is értelmezhető az irat, hogy arcon, vagy homlokán csókolta. Pál is gyakran buzdítja a testvéreket szent csókra, mégis minden biblia értelmezés egyetért abban, hogy ez nem szájoncsókolást jelentett:

"Köszönsétek egymást szent csókkal. ..." Róm 16:16

"... Köszönsétek egymást szent csókkal." 1Kor 16:20

"Köszönsétek egymást szent csókkal. ..." 2Kor 13:12

"Köszönsétek az összes atyafiakat szent csókkal." 1Tessz 5:26

4. szamu hazugsag: A korai egyhaz aldasat adta istenno imadasara

Ez az allitas nyilvánvalóan kapcsolódik ahhoz, hogy Brown nem fogadja el Krisztus istenseget. Egyszeruen semmi bizonyitek nincs arra vonatkozóan, hogy bármilyen istenno imadata folyt volna a korai egyházban. Ennek az ötletnek semmilyen történelmi realitása sincs, inkább csak egy merész liberális gondolat. A zsidó hit mindig egy Istenben hitt, akit Jezus atyának nevezett. Ez felháborodást váltott ki a zsidó társadalomban. Nem azért, mert férfinak (Atyának) feltételezte Istent, hanem azért mert az apjának tekintette.

További információk az amerikai katolikus püspöki kar weboldala a Da Vinci kódrol:
<http://www.jesusdecoded.com>

5. Fuggelek: Gnosztikus vilagkep es evangeliumok

A Hetek címu újság egy nagyon tompor és világos leírásra ad a gnosztikus világképről és evangéliumokról:

A gnózis – mint azt nevének jelentése ("ismeret, tudás") is mutatja – nem kevesebbet, mint az Élet rejtett titkaiba történő "beavatást" ígéri hívei számára. A gnosztikusok szerint a látható fizikai világot nem a Biblia Istene, hanem egy alacsonyabb rangú teremto, a démiurgosz hozta létre, akiben a rossz testesül meg. Éppen ezért a teremtett világban is a gonosz princípiuma uralkodik. (A Biblia ezzel szemben nyilvánvalóan kijelenti, hogy minden, amit Isten teremtett, "jó" volt a szemében.) A gnosztikusok szerint a személyes Isten helyett valamiféle ködös és meghatározhatatlan "Teljesség" (Pléróma) a teremtmények Legfelsőbb Ura.

A démiurgosz teremtménye, az ember foglya ugyan a körülötte lévo fizikai valóságnak, de néhány kiválasztottnak megadatik, hogy ezen saját szellemi képességeivel felülemelkedjék, és "felsőbb tudásra" tegyen szert. A gnózis tanítása szerint a Názáreti Jezus az úgynevezett "köztes szellemi szférából" (aión) érkezett el a földre a megváltás, pontosabban szólva az "önfelszabadítás" üzenetével. A gnosztikusok Jézusa szerint a test börtön, s a szellem az egyedüli jó – a megváltás pedig nem más, mint a bennünk rejlo Isten Országának felfedezése.

A gnosztikusok tanításait évszázadokon át csupán az egyházatyák muveiben fennmaradt utalásokból ismerhettük. 1945 decemberében azután egy a felso-egyiptomi Nag Hammadiban lakó földműves ásás közben egy korszóra bukkant, amelyben várakozása ellenére nem kincseket, hanem tucatnyi osi kódexet talált. A valószínűleg 390 körül a Szent Pakhomiusz kolostor szerzetesei által elrejtett írások között ötvenkét különböző szöveg rejtőzött: valamennyi a gnosztikus szekta "szent irata", görögbol kopt nyelvre fordítva. A felfedezés azonnal lázba hozta a vallási és a tudományos világot, mivel sokan azt hitték, hogy a gnosztikus iratok között a "Biblia elveszett könyveire" akadtak. A Tamás evangéliuma, Fülöp evangéliuma, Mária evangéliuma, Egyiptomiak evangéliuma, Igazság evangéliuma címen elokerült iratok valóban azt sejtetik, mintha ezek is egyenrangúak lennének a Máté, Márk, Lukács és János neve alatt az Újszövetségben ránk maradt négy Evangéliummal.

A gnosztikus "evangéliumok" azonban sem formai, sem tartalmi szempontból nem feleltethetők meg a kanonikus írásoknak. Itt van példának okáért a Nag Hammadi-iratok

"szupersztárja", a Tamás evangéliuma, amelyben 114 úgynevezett Jézus-mondás (logion) olvasható. (Ezt az apokrifet, amely feltehetően valóban a legkorábbi a gnosztikus szövegek között, gyakorta nevezik "ötödik evangéliumnak" és különösen gyakran idézik New Age-körökben.) Ezek egy része megegyezik ugyan a kanonikus evangéliumokban olvasható kijelentésekkel, de nem csekély eltérések is megfigyelhetők bennük: "Aki iszik az én számból, olyan lesz, mint én magam vagyok. Én magam azzá válok, ami o: és az elrejtett dolgok megnyilatkoznak előtte." – Micsoda különbség ez az eredeti kinyilatkoztatáshoz képest, amely János evangéliumában olvasható: "Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék! Aki hisz én bennem, amint az Írás mondotta, élő víznek folyamai ömlenek annak belsejéből!" (Jn 7:37–38) De a legnagyobb probléma, hogy a logionok között Jézus keresztre feszítésére és feltámadására még csak utalás sem történik, márpedig ez a kereszténység alapja.

Az evangélium megnevezés tehát a legkevésbé sem jogosult ezekkel az írásokkal kapcsolatban. James Robinson, a Nag Hammadi-kódexek kiadója szerint a gnosztikus iratok a 3–5. század között, de mindenképpen a 2. század után keletkeztek. Szövegük igen hiányos, mert a kéziratok töredezetek, ezért sok bennük a bizonytalan kiegészítés. Egyetlen írás szerzőjét sem ismerjük, még az újszövetségi korhoz legközelebb álló Tamás evangéliumáról sem állítja senki, hogy az valóban Tamás apostol műve lenne.

Az a Fülöp evangéliumában szereplő jelenet tehát, miszerint Jézust titkos viszony fűzte volna Mária Magdolnához, szintén csak a kései gnosztikus hagyomány kitalálása. Ezeknek az "evangéliumoknak" semmiféle történeti alapjuk nincsen: Jézus legtöbbször csak mint tanító szerepel bennük, aki a gnózis "tudományára" okítja a beavatottakat. Ezzel szemben az Újszövetségi könyvek majd mindig utalnak Jézus beszédeinek körülményeire: rögzítik elhangzásuk helyét és időpontját, sőt a hallgatóság összetételét is.

A gnosztikusok modern utódai azzal vádolták az orthodox egyházat, hogy radikálisan kiirtotta a vele szemben álló – de szintúgy autentikus – véleményeket. Ezt sokáig azzal támasztották alá, hogy a gnosztikus írások csak az egyházatyák kivonataiban maradtak ránk. A Nag Hammadi-kódexek felfedezése után többé már nem lehet a "hallgatás érvére" (argumentum e silentio) hivatkozni, hiszen kezünkben vannak az eredeti gnosztikus könyvek. Ezek alapos vizsgálata azonban bebizonyította, hogy a gnosztikus hagyomány egyetlen valós, értékelhető ténnyel sem járult hozzá a történelmi Jézus alakjának megismeréséhez.